

การมีส่วนร่วมของเกษตรกรในกิจกรรมของศูนย์พัฒนาโครงการหลวงขุนแปะ
หมู่ที่ 12 ตำบลบ้านแปะ อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่

FARMER'S PARTICIPATION IN AGRICULTURAL EXTENSION ACTIVITIES
OF THE ROYAL PROJECT DEVELOPMENT CENTRE IN KHUN-PAE
MU 12, TAMBON BAN PAE, AMPHUR CHOMTHONG,
CHANGWAT CHIANGMAI, THAILAND

นายสุรินทร์ ไชยสวัสดิ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของความสมบูรณ์ของการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์
ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร

พ.ศ. 2541

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้

บทคัดย่อ

บทคัดย่อวิทยานิพนธ์ เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของความสมบูรณ์แห่งปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร

การมีส่วนร่วมของเกษตรกรในกิจกรรมของศูนย์พัฒนาโครงการหลวงขุนแปะ

หมู่ที่ 12 ตำบลบ้านแปะ อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่

โดย

นายสุรินทร์ ไชยสวัสดิ์

พฤษภาคม 2541

ประธานกรรมการที่ปรึกษา: รองศาสตราจารย์ ดร.นำชัย ทนุผล

ภาควิชา/คณะ: ภาควิชาส่งเสริมการเกษตร คณะธุรกิจการเกษตร

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ สังคม และจิตวิทยาของเกษตรกรที่เป็นสมาชิกศูนย์พัฒนาโครงการหลวง 2) ระดับการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในกิจกรรมด้านการเกษตรของศูนย์พัฒนาโครงการหลวง 3) ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมด้านการเกษตรของศูนย์พัฒนาโครงการหลวงและ 4) ปัญหาและอุปสรรคของเกษตรกรที่เข้าร่วมกิจกรรมของศูนย์พัฒนาโครงการหลวง ผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้คือ เกษตรกรที่เป็นสมาชิกศูนย์พัฒนาโครงการหลวงขุนแปะ จำนวน 103 คน โดยไม่มีการสุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสัมภาษณ์ที่ผ่านการทดสอบเพื่อให้อ้างอิงความตรงในเนื้อหา และทดสอบความเที่ยงได้ค่าความเชื่อมั่น 0.83 การเก็บรวบรวมข้อมูลได้ดำเนินการระหว่างเดือนธันวาคม พ.ศ. 2540 ถึงเดือนมกราคม พ.ศ. 2541 และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์

ผลการวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลมีอายุเฉลี่ย 39 ปี โดยมีรายได้เฉลี่ยต่อปีเท่ากับ 17,086 บาท และมีจำนวนสมาชิกในครอบครัวที่ต้องรับผิดชอบเลี้ยงดูและให้การศึกษาเฉลี่ย 5 คน ส่วนมากมีการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริม โดยมีจำนวนครั้งที่มีการติดต่อเฉลี่ย

2 ครั้งต่อปี และมีประสบการณ์การฝึกอบรมเฉลี่ยต่อปีเท่ากับ 2 ครั้ง ในปี พ.ศ. 2539 ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีความคาดหวังในชีวิตในระดับมาก มีความเชื่อดีในตัวเจ้าหน้าที่ส่งเสริมในระดับปานกลาง มีความพึงพอใจในผลตอบแทนที่ได้รับในระดับน้อย และมีการรับรู้ว่าคุณยพัฒนาโครงการหลวงได้มีการกำหนดวัตถุประสงค์และวิธีการดำเนินกิจกรรมที่ถูกต้อง

ระดับการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในกิจกรรมของคุณยพัฒนาโครงการหลวง ผลการวิจัย พบว่า ผู้ให้ข้อมูลมีส่วนร่วมในกิจกรรมของคุณยพัฒนาโครงการหลวงในระดับบ่อยครั้ง 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา อันได้แก่ การเข้าร่วมในการพิจารณาเรื่องต้นทุนที่ใช้ในการผลิต เข้าร่วมประชุมพิจารณาเรื่องการรักษาสภาพพื้นที่ที่ใช้ทำการเกษตร การพิจารณาขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม และขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมการเกษตร ซึ่งได้แก่ การจัดฝึกอบรมเกษตรกรและเข้าร่วมการฝึกอบรม ตลอดจนการเข้าร่วมในการดูแลรักษาคลองส่งน้ำเพื่อการเกษตร ส่วนขั้นตอนการวางแผนดำเนินกิจกรรมการเกษตรและขั้นตอนการติดตามประเมินผลกิจกรรมการเกษตร พบว่า ผู้ให้ข้อมูลมีส่วนร่วมในระดับนาน ๆ ครั้ง เป็นเรื่องเกี่ยวกับการเข้าร่วมในการตัดสินใจเลือกพื้นที่ทำการเกษตร การพิจารณาเลือกพื้นที่ทำการเกษตร และการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลต้นทุนการผลิต

ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในกิจกรรมของคุณยพัฒนาโครงการหลวงกับปัจจัยต่าง ๆ ได้แก่ อายุ รายได้ ขนาดของครอบครัว ประสบการณ์การฝึกอบรม การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริม ความคาดหวังในชีวิต ความเชื่อดีในตัวเจ้าหน้าที่ส่งเสริม ความพึงพอใจในผลตอบแทนที่ได้รับ และการรับรู้ในวัตถุประสงค์และวิธีการดำเนินกิจกรรมของคุณยพัฒนาโครงการหลวง ผลการวิเคราะห์สหสัมพันธ์พบว่า การมีส่วนร่วมของเกษตรกรในกิจกรรมคุณยพัฒนาโครงการหลวง มีความสัมพันธ์กับตัวแปรดังนี้ คือ ความคาดหวังในชีวิตและความเชื่อดีในตัวเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร สำหรับปัจจัยอื่นๆ ที่ระบุมาข้างต้นไม่มีความสัมพันธ์หรือส่งผลให้เกิดการมีส่วนร่วมของเกษตรกรแต่อย่างใด ส่วนปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการทำนายการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในกิจกรรมของคุณยพัฒนาโครงการหลวงนั้น พบว่ามีเพียง 2 ตัวแปรคือ ความคาดหวังในชีวิต และความเชื่อดีในตัวเจ้าหน้าที่ส่งเสริมทั้ง 2 ตัวแปรร่วมกันให้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ 0.28 และสามารถทำนายได้ร้อยละ 8 ($R^2 = 0.08$)

สำหรับปัญหาอุปสรรคของผู้ให้ข้อมูลที่เข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมของคุณยพัฒนาโครงการหลวง ผลการวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลได้ระบุปัญหาอุปสรรคที่เข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมการเกษตร 4 ด้าน อันได้แก่ ด้านราคาผลิตผล ด้านภัยธรรมชาติ ด้านการผลิตพืชเมืองหนาว และด้านตัวเจ้าหน้าที่ส่งเสริม

ABSTRACT

Abstract of thesis submitted to the Graduate School of Maejo University in partial fulfillment of the requirements for the degree of Master of Science in Agricultural Extension

FARMER'S PARTICIPATION IN AGRICULTURAL EXTENSION ACTIVITIES
OF THE ROYAL PROJECT DEVELOPMENT CENTER IN KHUN-PAE MU 12,
TAMBON BAN PAE, AMPHUR CHOMTHONG,
CHANGWAT CHIANGMAI, THAILAND

By

SURIN CHAISWASED

NOVEMBER 1998

Chairman: Associate Professor Dr. Numchai Thanupon
Department/Faculty: Department of Agricultural Extension,
Faculty of Agricultural Business

The objectives of this research were to study 1) personal, socio-economic and psychological characteristics of the farmers who were members of the Royal Project Development Center; 2) their level of participation in the center's agricultural activities; 3) factors relating to their participation; and 4) their problems and obstacles in participation in the center's activities. The data were collected by means of interview schedules from all of the 103 farmers who were members of the Royal Project Development Center and analyzed by using the SPSS program.

The results revealed that the respondents were 38 years old on average, had an average annual income of 17,086 baht an average of 5 dependents in the family. They attended training courses in agriculture at an average of two times in 1986 and had an average of 2 times per year of contact with extension agents. The respondents had a high level expectation in life, a moderate level of trust in extension agents, a low level of satisfaction with the benefits received and positive perception of the objectives and implementation of activities.

In terms of their level of participation in the center's agricultural extension activities, the respondents were found to participate frequently in the steps of identifying problems and their causes as well as the agricultural extension implementation; they seldom participated in the steps of activity preparation and follow-up and evaluation of activities.

The correlation analysis revealed that the respondents' participation in the center's activities were correlated with their expectation in life and their trust in agricultural extension agents, but not with other factors i.e. age, income, family size, training experience, contact with the Royal Project's agricultural extension agents, satisfaction with benefits received and perception of the project's objectives and implementation. The two factors i.e. the respondents' expectation in life and their trust in agricultural extension

agents were significant for the prediction of their participation in the center's activities, the coefficient correlation (r) being 0.28 and predictability being 8 percent ($R^2 = 0.08$).

The problems and obstacles facing the respondents were uncertain prices of products, natural disasters, low quality products, irresponsibility of the Royal Project's extension workers, insufficiency of water and high prices of production factors.